

GÖTEBORGS UNIVERSITET HANDELSHÖGSKOLAN

Handelshögskolan vid Göteborgs universitet

Justitiedepartementet

Mikael Johansson

Forskarutbildningshandläggare

mikael.johansson@handels.gu.se

Remiss gällande betänkandet Kunskapskrav för permanent uppehållstillstånd (SOU 2023:25)

Sammanfattning:

- Oklart om kunskapskrav för permanent uppehållstillstånd får önskad effekt.
- Viktigt att särskilda skäl inte görs för snäv.
- Delprov i svenska samhället, om det genomförs, bör delegeras till lämpliga provinstitutioner

Oklart om kunskapskrav för permanent uppehållstillstånd får önskad effekt

Enlig utredningen motiveras införandet av testerna av deras förväntade positiva effekter på integration och inkludering. Vissa grupper, så som personer med kort eller bristfällig skolgång, kan dock få det svårare att erhålla permanent uppehållstillstånd. I utredningen framgår det exempelvis att kvinnor har sämre förutsättningar än män att tillägna sig språket då de oftare inte har fått möjligheter att gå i skola tidigare i livet.

Utredningen påtalar att det inte finns någon forskning som tyder på bristande motivation hos vuxna språkinlärare. Det finns således inte heller något som tyder på att vuxna språkinlärares motivation skulle öka efter införandet av språktester. Det framgår inte av utredningen hur hörförståelse på nivå A2 skulle kunna bidra till ökad integration, eftersom nivån inte förväntas vara tillräckligt hög för att till exempel förstå arbetsrelaterad svenska. I testet provas inte heller inlärares möjligheter att delta i naturlig interaktion vilket vore rekommenderat.

Det faktum att den åberopade forskningen i utredningen inte ger stöd för införandet av tester i svenska språket och samhällskunskap innebär dock inte att det saknas skäl för denna åtgärd. Det kan finns andra skäl, som exempelvis långsiktiga positiva effekter på integrering och

inkludering, som motiverar förslaget. Dessa skäl utvecklas inte i utredningen och är därför svåra att ta ställning till.

Viktigt att särskilda skäl inte görs för snäv

De som undantas från förslaget är en snävare grupp än den grupp som definieras som skyddad från diskriminering under FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (artikel 4.1.1) vilka inkluderar "personer med varaktiga fysiska, psykiska, intellektuella eller sensoriska funktionsnedsättningar, vilka i samspel med olika hinder kan motverka deras fulla och verkliga deltagande i samhället på samma villkor som andra".

Delprov i svenska samhället, om det genomförs, bör delegeras till lämpliga provinstitutioner

Om regeringen väljer att gå vidare med förslaget är det viktigt att skapa konstruktiva test baserat på vetenskaplig evidens. Provet i svenska samhället är möjligt att utveckla, genomföra och verkställa på ett pålitligt, legitimt och säkert sätt även om det är osäkert om effekten kommer bli ökad integrering och inkludering. Lämplig ansvarig myndighet bör vara Universitets- och högskolerådet (UHR) med till exempel Trafikverket som utförare. Detta för att möjliggöra ett decentraliserat genomförande utan krav på långa resor för provtagarna. Proven behöver konstrueras av provinstitutioner med god erfarenhet och vetenskaplig kompetens i att konstruera, pröva ut och ta fram kunskapstest inom samhällskunskap. Detta är en kompetens som bland annat finns vid Utbildningsvetenskapliga fakulteten vid Göteborgs universitet.

Denna remiss har handlagts av Handelshögskolans fakultetskansli. Synpunkter har inkommit från Juridiska institutionen, Statsvetenskapliga institutionen, Institutionen för svenska, flerspråkighet och språkteknologi samt Utbildningsvetenskapliga fakulteten. Remissen har slutligen beretts av rektor.

I tjänsten

Mikael Johansson